

АКТУАЛЬНІСТЬ ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ У ВІРТУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ПРОСТОРАХ І ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТНОСТІ

Назар Максим Миколайович,

кандидат психологічних наук,

старший науковий співробітник

Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України,

м. Київ, apartment@bigmir.net

Мещеряков Дмитро Сергійович,

кандидат психологічних наук,

молодший науковий співробітник

Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України,

м. Київ, meoldom@gmail.com

Постійний розвиток суспільства постіндустріальної формації, в якому ключову роль відіграє інформація, постійна продукція знань, їх організація та трансляція, разом з динамічними змінами соціально-економічного, культурного, науково-технічного середовища, як і необхідність швидкої адаптації до таких змін, висувають на провідну позицію навчання та перенавчання протягом життя індивідуума, розвиток інтелектуальних потенціалів, мислення, адже саме вони є ключовими чинниками зазначеної адаптації. Формуються нові когнітивно-орієнтувальні моделі мислення, націлені на оновлення знань, вмінь і навичок, на навчання в режимі lifelong learning, що забезпечують, зокрема, соціальну продуктивність та успішність, є одними з ключових умов розвитку суб'єктності в контексті сучасного світу. Виробництво, передача та пошук знань (інформації) стають провідними видами діяльності представників інформаційного суспільства разом із навчанням [1;2].

Найширший доступ до різноманітних джерел інформації, перш за все через мережу Інтернет, дає майже безмежні ресурси для творчої діяльності, для розкриття інтелектуальних потенціалів індивідуумів. Розвиток суб'єктності призводить до (само)реалізації останніх як вільних і творчих суб'єктів діяльності, підвищує цінність результатів діяльності. Недостатній розвиток

суб'єктності є суттєвим обмеженням розвитку мислення, а разом з відмовою від активного навчання та перенавчання заважає індивідууму мати доступ до суспільних ресурсів, сприяє його дезадаптації, а подекуди і маргіналізації [1;2;4].

Навчання протягом життя здійснюється не лише в індивідуальному, а і в груповому форматах, оскільки саме в другому випадку дозволяє охопити більшу кількість учасників і задіяти психологічні ефекти групової динаміки, що посилюють ефективність навчального процесу. Активно застосовуються інформаційні технології – комунікативні, освітні, навчально-психологічні, все більший наголос робиться на мультимедійних та інтерактивних компонентах. В певному розумінні, квінтесенцією застосування таких технологій є дистанційні навчальні курси та віртуальні освітні простори, що засновані на принципах активності, ініціативності та інтерактивності тих, хто навчає, та тих, хто навчається. Групове дистанційне навчання з застосуванням мультимедійних та інтерактивних технологій, під час якого розвивається суб'єктність своїх учасників, стає все більш актуальним і розповсюдженим. В Україні, зокрема, здійснюються інтернет-тренінги зазначеної спрямованості у віртуальному освітньому просторі лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України <http://moodle.newlearning.org.ua/>, де активно залучаються як прогресивні навчальні платформи (Moodle), так і сучасні інструменти інтернет-комунікації, такі як інтернет-месенджери Zoom, Viber, Skype, соціальні мережі, «хмарне» зберігання даних тощо [2;3;5].

Проведені дослідження продуктивності розроблених в лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання дистанційних навчальних курсів, що сприяють розвитку суб'єктності, показали, що вони є актуальним, зручним, економічно обгрунтованим і, головне, результативним інструментом дистанційного групового навчання та психологічної роботи. Наразі відповідні технології можна оцінити як такі, що мають значні перспективи та психолого-педагогічний потенціал.

Список використаних джерел

1. Інтелектуальний розвиток дорослих у віртуальному освітньому просторі: монографія / Смульсон М.Л. та ін. Київ: Педагогічна думка. 2015. 221 с.
2. Назар М.М. Інтернет-навчання як базова властивість інформаційного суспільства. Теорія і практика сучасної психології: зб. наук. пр. Запоріжжя: Класич. приват. ун-т., 2019. Т. 2, № 1. С. 83-87.
3. Назар М.М. Характерні психологічні особливості дистанційної освіти через мережу Інтернет. Медіаосвіта в Україні: наукова рефлексія викликів, практик, перспектив. Київ, 2013 р. URL: http://ispp.org.ua/bibl_11.htm (дата звернення: 2019.02.28).
4. Смульсон М.Л. Психологічні особливості віртуальних навчальних середовищ. Актуальні проблеми психології. Т. 1, № 8. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 116-126.
5. Mescheryakov, D.S. Development of the adults' subjectness activity in Facebook. Інформаційні технології і засоби навчання, Т.71, 3, 2019. Р. 282-294. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2847>